

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET OMEROVIĆ PROTIV HRVATSKE
(Zahtjev br. 36071/03)

PRESUDA

STRASBOURG

1. lipnja 2006.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Omerović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. L. LOUCAIDES,
- g. F. TULKENS,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. E. STEINER,
- g. D. SPIELMANN,
- g. S.E. JEBENS, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 11. svibnja 2006. godine donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 36071/03) protiv Republike Hrvatske kojeg je 8. travnja 2003. godine hrvatski državljanin, g. Mehmedalija Omerović („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).
2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.
3. Dana 14. siječnja 2005. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva je rođen 1945. godine i živi u Gračanici, Bosna i Hercegovina.
5. Dana 18. rujna 2000. godine podnositelj zahtjeva je zatražio ovrhu presude kojom mu je bila dosuđena naknada nakon radnog spora s poduzećem G. („dužnik“). Zatražio je ovrhu s bankovnog računa dužnika i na njegovoj pokretnoj imovini.
6. Dana 6. veljače 2001. godine Općinski sud u Slatini izdao je rješenje o ovrsi, koje je postalo pravomoćno 21. veljače 2001. godine.
7. Dana 24. listopada 2001. godine sud je sastavio popis pokretne imovine dužnika u odsutnosti podnositelja zahtjeva i zakazao javnu dražbu za 25. siječnja 2002. Dražba je bila neuspješna.
8. Druga javna dražba održana je 16. travnja 2002. godine. I ona je bila neuspješna jer nije dana niti jedna ponuda.
9. Dana 12. kolovoza 2002. godine sud je sastavio novi popis pokretnina podnositelja zahtjeva kojom prilikom podnositelj zahtjeva, iako uredno pozvan, nije pristupio.
10. Dana 28. listopada 2003. godine podnositelj zahtjeva zatražio je donošenje privremene mjere kojom bi se dužniku zabranio prijenos ili opterećenje dionica koje je imao u drugim poduzećima.
11. Dana 19. studenog 2003. godine sud je održao još jednu neuspješnu javnu dražbu.
12. Dana 6. srpnja 2004. godine podnositelj zahtjeva je zatražio da sud dužniku naloži da dostavi prokazni popis imovine.

13. Dana 23. srpnja 2004. godine dužnik je podnositelju zahtjeva platio glavnica njegovog potraživanja, navodeći da će ostatak potraživanja namiriti u roku od osam dana.

14. Dana 17. kolovoza 2004. godine podnositelj zahtjeva obavijestio je sud da potraživanje nije u cijelosti namireno. Sud je podnesak podnositelja zahtjeva prosljedio dužniku na očitovanje.

15. Dana 27. rujna 2004. godine i 19. siječnja 2005. godine sud je dužniku izrekao kaznu zato što nije postupio po nalogu suda.

16. Jednog kasnijeg datuma sud je također odbio prijedlog podnositelja zahtjeva da se izradi prokazni popis imovine. Istovremeno, sud je odbio i prijedlog podnositelja zahtjeva za donošenje privremene mjere kojom bi se zabranio prijenos dužnikovih dionica. Umjesto toga je dao uputu podnositelju zahtjeva da dostavi podroban popis i adrese poduzeća u kojima dužnik ima takve dionice. Dana 25. siječnja 2005. godine podnositelj zahtjeva dostavio je tražene informacije.

17. Postupak je još uvijek u tijeku.

18. U međuvremenu, dana 10. lipnja 2002. godine podnositelj zahtjeva je podnio ustavnu tužbu radi duljine postupka.

19. Dana 2. listopada 2002. godine Ustavni sud Republike Hrvatske njegovu je ustavnu tužbu proglasio nedopuštenom utvrdivši da je već bio izdan nalog za ovrhu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

20. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. godine – „Ustavni zakon“) glasi kako slijedi:

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ili u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice.

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnom roku iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti ...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

21. Prema sudskoj praksi Ustavnoga suda, ustavne tužbe podnesene na temelju članka 63. u kontekstu ovršnoga postupka trebalo je proglasiti nedopuštenima. U svojoj odluci br. U-III/A/1165/2003 od 12. rujna 2003. godine Ustavni sud je članak 63. tumačio kako slijedi:

„Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi podnesenoj na temelju članka 63. radi duljine postupka sam u predmetima u kojima sud nije u razumnom roku odlučio o osnovanosti prava i obveza podnositelja ustavne tužbe, tj. kad nije donio odluku o osnovanosti u razumnom roku.

U ovome predmetu ustavna tužba podnesena je radi toga što nije ovršena pravomoćna odluka o kojom je već bilo odlučeno po pravima i obvezama stranke.

Uzimajući u obzir naprijed navedene odredbe Ustavnog zakona [o Ustavnom sudu]..., Ustavni sud smatra kako u ovome predmetu nisu ispunjeni uvjeti za primjenu članka 63.“

U svojoj odluci br. U-III A/781/2003 od 14. svibnja 2004. godine Ustavni sud dao je daljnje tumačenje članka 63.:

„Uzimajući u obzir naprijed navedene odredbe Ustavnog zakona [o Ustavnom sudu] i činjenicu da ustavna tužba nije bila podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnom roku nego zbog toga što nije bila provedena ovrha, Ustavni sud smatra kako u ovome predmetu nisu ispunjeni uvjeti za primjenu članka 63.“

22. U odluci br. U-III A/1128/2004 od 2. veljače 2005. godine Ustavni sud je izmijenio svoju praksu, prihvativši ustavnu tužbu podnositelja ustavne tužbe. Dosudio mu je naknadu i nadležnom sudu naložio da završi ovršni postupak u roku od šest mjeseci od donošenja odluke Ustavnog suda. Pri tome se Ustavni sud izravno pozvao na sudsku praksu Suda u toj stvari.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

23. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da duljina postupka nije bila u skladu sa zahtjevom „razumnoga roka“, predviđenim u članku 6. stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

24. Vlada je osporila tu tvrdnju.

25. Razdoblje koje treba uzeti u obzir započelo je 18. rujna 2000. godine i još nije završilo. Trajalo je oko pet i pol godina.

A. Dopuštenost

26. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev podnositelja zahtjeva zbog toga što nisu bila iscrpljena domaća pravna sredstva. Vlada je tvrdila da je podnositelj zahtjeva mogao podnijeti još jednu ustavnu tužbu nakon što mu je Ustavni sud odbio prvu. Imajući na umu da je Ustavni sud promijenio svoju praksu u tom pogledu, kako bi bila u skladu sa sudskom praksom Suda, Vlada je tvrdila da bi ustavna tužba na temelju članka 63. Ustavnoga zakona bila djelotvorno sredstvo za prigovor podnositelja zahtjeva zbog duljine postupka.

27. Podnositelj zahtjeva nije se složio s Vladom.

28. Sud ponavlja kako prema članku 35. stavku 1. Konvencije može rješavati neku stvar tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha pravila koje se odnosi na iscrpljenje domaćih pravnih sredstava je da se državama ugovornicama dade prilika spriječiti ili ispraviti povrede za koje se navodi da su ih počinile, prije nego se ti navodi podnesu njemu (vidi, između mnogih drugih izvora prava, predmet *Selmouni v. France* [GC], br. 25803/94, stavak 74., ECHR 1999-IV). Obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava podrazumijeva da se podnositelj zahtjeva treba poslužiti uobičajenim pravnim sredstvima koja su djelotvorna, dostatna i dostupna u odnosu na svoje prigovore prema Konvenciji.

29. Sud nadalje podsjeća kako je utvrđeno da je ustavna tužba na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka koji je još uvijek u tijeku u Hrvatskoj (vidi predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII).

Glede duljine ovršnoga postupka, Sud je već utvrdio da takva ustavna tužba nije bila djelotvorno pravno sredstvo prije 2. veljače 2005. godine, zbog tadašnje sudske prakse Ustavnoga suda (vidi predmet *Karadžić v. Croatia*, br. 35030/04, stavak 38., 15. prosinac 2005.). Nakon toga datuma i promjene mjerodavne prakse Ustavnoga suda, ustavnu tužbu na temelju članka 63. treba smatrati djelotvornim pravim sredstvom u odnosu na duljinu ovršnog postupka (vidi naprijed citirani predmet *Karadžić v. Croatia*, stavak 39.).

30. Vraćajući se na ovaj predmet, Sud primijećuje da je podnositelj zahtjeva podnio ustavnu tužbu prije 2. veljače 2005. godine, i da je njegova tužba bila uvrđena nedopuštenom, u skladu sa sudskom praksom Ustavnoga suda u mjerodavno vrijeme. Podnositelj zahtjeva je nakon toga podnio svoj zahtjev Sudu 8. travnja 2003. godine.

31. Po mišljenju Suda, razumljivo je da podnositelj zahtjeva, vidjevši kako nije uspio sa svojom ustavnom tužbom, nije podnio drugu ustavnu tužbu. Tražiti od njega da to učini značilo bi previše rastegnuti dužnosti koje ima podnositelj zahtjeva na temelju članka 35., stavka 1. Konvencije (vidi predmet *Zagorec v. Croatia*, br. 10370/03, stavak 23., 6. listopada 2005.; vidi *mutatis mutandis* presudu u predmetu *Unión Alimentaria Sanders S.A. v. Spain*, od 7. srpnja 1989., Series A br. 157, str. 14, stavak 35.; predmet *Ullrich v. Austria*, br. 66956/01, stavak 29., 21. listopada 2004.). U takvim okolnostima Vladin prigovor treba odbiti.

32. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nadalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba biti proglašen dopuštenim.

B. Osnovanost

33. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih izvora prava, predmet *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

34. Vlada je tvrdila da je ovršni postupak bio donekle složen jer su javne dražbe za prodaju pokretnina dužnika bile neuspješne. Sud, međutim, taj argument nije uvjerio.

35. Vlada je nadalje tvrdila da je podnositelj zahtjeva pokazao određenu nemarnost jer dva puta nije pristupio prikaznom popisu dužnikovih pokretnina i zato što nije osobno poduzeo daljnje korake kako bi osigurao pozitivan ishod javnih dražbi. Vlada je naglasila da je prvenstveno na ovrhovoditelju dati poticaj i nadležnom sudu predložiti sredstva ovrhe radi namirenja svoje tražbine. Sud primjećuje da se državu ne može smatrati odgovornom za situaciju u kojoj ovršenik nema sredstava za namirenje svoga duga ili, kao što je to slučaj u ovome predmetu, za nemogućnost da se imovina dužnika proda na javnoj dražbi. Međutim, Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva prvo tražio ovrhu s bankovnog računa dužnika i na njegovoj pokretnoj imovini. Nakon neuspješnih javnih dražbi, podnositelj zahtjeva zatražio je privremenu mjeru kojom bi se zabranio prijenos dionica koje je dužnik imao u drugim poduzećima, o kojem je prijedlogu odlučeno više od godinu dana nakon što je bio podnesen. Štoviše, podnositelj zahtjeva je također zatražio sud da naloži dužniku da dostavi prokazni popis imovine. U takvim okolnostima, sud ne prihvaća tvrdnju Vlade glede neaktivnosti podnositelja zahtjeva u postupku.

36. Sud je često utvrdio postojanje povreda članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima se postavljaju pitanja slična onima u ovome predmetu (vidi predmet *Prodan v. Moldova*, br. 49806/99, stavak 56., ECHR 2004-III (izvaci)).

37. Ispitavši sav materijal koji mu je dostavljen, Sud smatra kako Vlada nije navela niti jednu činjenicu ili tvrdnju koji bi ga mogao uvjeriti da dođe do drugačijega zaključka u ovome

predmetu. S obzirom na svoju sudsku praksu o tom pitanju, i činjenicu da je ovršni postupak do sada trajao oko pet i pol godina, Sud smatra da je u ovome predmetu duljina postupka bila prekomjerna i da nije zadovoljila zahtjev „razumnoga roka“.

Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

38. Podnositelj zahtjeva je nadalje prigovorio činjenici da u Hrvatskoj nema suda kojem bi se mogao podnijeti prigovor radi prekomjerne duljine ovršnoga postupka. Pozvao se na članak 13. Konvencije.

39. Vlada je osporila taj argument, tvrdeći da je ustavna tužba Ustavnome sudu sada djelotvorno pravno sredstvo u tom pogledu.

A. Dopuštenost

40. Sud primjećuje da je ovaj prigovor povezan s naprijed ispitanim prigovorom, te ga se isto tako treba utvrditi dopuštenim.

B. Osnovanost

41. Sud ponavlja kako članak 13. jamči djelotvorno pravno sredstvo pred nacionalnim vlastima za navodnu povredu zahtjeva iz članka 6., stavka 1. da se u predmetu postupa u razumnome roku (vidi predmet *Kudła v. Poland* [GC], br. 30210/96, stavak 156., ECHR 2000-XI).

42. U svjetlu gornjih razmatranja glede iscrpljenja domaćih pravnih sredstava (vidi stavke 29.-30. ove presude), Sud primjećuje da u trenutku kad je podnositelj zahtjeva podnio svoj zahtjev, prema domaćem pravu nije postojalo nikakvo pravno sredstvo kojim bi on mogao dobiti odluku kojim bi se potvrdilo njegovo pravo da se u njegovom predmetu postupa u razumnom roku, kao je to navedeno u članku 6., stavku 1. Konvencije.

43. Stoga Sud smatra da je u ovome predmetu došlo do povrede članka 13. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

44. Članak 41. Konvencije predviđa:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

45. Podnositelj zahtjeva potražuje 20.000 EUR (dvadeset tisuća eura) na ime naknade materijalne i nematerijalne štete.

46. Vlada je osporila taj zahtjev.

47. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete; stoga odbija taj zahtjev. S druge strane, smatra da je podnositelj zahtjeva sigurno pretrpio

nematerijalnu štetu. Presuđujući na pravičnoj osnovi, dosuđuje mu 3.000 EUR s toga naslova, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

48. Podnositelji zahtjeva nije postavio nikakav zahtjev s ovoga naslova. Stoga mu Sud u tom pogledu ništa ne dosuđuje.

C. Zatezna kamata

49. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 13. Konvencije;
4. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti slijedeći iznos koji treba pretvoriti u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:
 - (i) 3000 EUR (tri tisuće eura) na ime nematerijalne štete;
 - (ii) svaki porez koji bi mogao biti zaračunat na taj iznos;
 - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;
5. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 1. lipnja 2006. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
tajnik Odjela

Christos ROZAKIS
Predsjednik